

ПОДВИГ ЗА СВА ВРЕМЕНА

У мом дјетињству није постојала *Гинисова књиџа рекорда*, а да јесте, онда би мој стриц сигурно био записан у њој са подвигом који нико никада неће надмашити. Овако се његова слава није проширила даље од нашег градића, иако су многи закључили како је ТО за Риплија, популарну рубрику о ишчашеним, невјероватним догађајима широм планете у *Полиџикином забавнику*.

Због тога рекорда су стрица у нашем градићу звали Прдоња, што њему није сметало, јер се поносио својим несвакидашњим даром и незаборавним подвигом. Из истога разлога су његовог сина сви, па и учитељ, звали Прдоњин син радије него именом или презименом. За разлику од свог оца, он се много једио због надимка, али је то крио, јер је знао да би га још чешће звали тако када би им показао колико га то излуђује и понижава.

На одслужењу војног рока, стриц је савладао многе вјештине, па и да шиша и брије друге, звижди кроз ријетке зубе, свира на чешаљ, пуца великим џамбаским бичем, а и да бесконачно прди, чему га је подучио један дрчни Македонац. Кад год би се најели војничког пасуља, а Македонац је увијек тражио репете, кратки послијеподневни одмор у заједничкој спаваони за тридесетак регрута био је окончаван његовим рафалима. Кревети су били на спрат и мој стриц је спавао испод њега, па су дошли на идеју да му он открије како му то полази за руком, па да подуплају паљбу. Стрицу није требало дуго да и сам крене с пуцњавом на свој пасуљни машингевер, да му је *учиџељ* честитао на брзини и признао како је он то мјесецима увјежбавао, а он је готово из прве успио. Свима су се попели на главу тим глупирањем са заједничким прдењем, али нису одустали ни кад су им палили папир међу прстима да возе ноћни бицикл, па ни кад су их ћебовали.

Стриц се чак усудио да Митка изазове и на прдећи двобој, што је његов учитељ радо прихватио, сигуран у побједу и бокс цигарета који ће чета купити бољем прдоњи. Присуствовали су му сви војници из њихове чете који тога дана нису имали излазак у град, а такмичари су се договорили да поред сваке бандере стану и прдну, којих је било, што за електричне, што за телефонске жице, стотињак поредано уз два-три километра дугу ограду гарнизонске касарне. Губитник је требало да буде онај ко први одустане, или не успије да то обави како ваља, што значи довољно гласно. Али у том мечу, коме се публика више смијала него на приредби комичара који су неку недјељу послије тога били допутовали из главног града, није било ни побједника ни губитника, јер су обојица такмичара издржали до посљедње бандере, а онда отрчали ка најближем мокром чвору на полигону, ужаснути мишљу да ће се гадно осрамотити пред свима ако не издрже до чувавца.

Њихова војничка слава доживјела је врхунац на дочеку Нове године у гарнизонској трпезарији. Ко год је имао неки таленат или вјештину, пријавио се да то досадно мушко вече учини занимљивијим и себи и својим сапатницима. Тако су Митке и мој стриц добили тродневну поштеду да би увјежбали тачку о којој нису никоме ништа хтјели да кажу и водитељ ју је најавио као изненађење вечери. Прво су упалили двије свијеће и угасили свјетло, а онда, кад су музичари одсвирали туш, брзо свукли панталоне са стражњица, напели се и угасили обје свијеће. У насталом мраку дохватили су микрофоне и стражњицама без грешке одтрубили мелодију: „Сад не знам шта је срећа то, без љубави све је пусто...“, Митке дувајући више, тање тонове, а стриц га је пратио нижим, дубљим. Војнички оркестар је наставио мелодију, а у сали је завладао урнебес. Сви су аплаudirали, викали да хоће још и „Бис! Бис!“, дуго држећи на рукама мог стрица и Митка, који су се једва искобељали. Тачно у поноћ је поново угашено свјетло и упаљене свијеће, а Митке и стриц су их још једном сложено погасили.

У зору су војници тражили да им прдоње одсвирају *Тишину*, али је они још нису били увјежбали и бранили су се да не би било по пе-есу, да је то мелодија за предвечерје, а не за буђење, и не би да уносе пометњу у строга правила војне службе.

* * *

Од својих војничких навика стриц се није одучио ни кад се вратио кући и његови укућани су врло брзо упознали његове гузне способности, како их је звала његова мајка. „Када си већ пропрдјо, зар ниси мого остат у војсци бар још ову зиму, црни сине, па да се не смрзавамо бижећ ван од тебе!“, гунђала је старица, јер други су морали да ћутке отрпе његове смрадове.

Породица је била велика и сви су се преко дана скупљали у соби коју је гријао лимени фијакер-шпорет, на коме се крчкало вариво и прокувавао веш, а баба у шерпи кокала бодљикаве буљавце и пекла на плотни засјечено кестење за многобројну унучад. Уз шпорет се обједовало, пила кава, сушиле се пелене и одјећа, жене везле и плеле уз народне пјесме са радија, стриц играо мице са комшијом, а кад комшија оде својој кући, стриц би немилосрдно надокнађивао све што је пропустио док се устезао пред њим.

За вијести на радију, или нешто друго што је њему важно, да би то слушао на миру, стриц лупи дланом по *Космају* и пусти голуба, како је навикао да зове своје кућне предеже, а укућане обавијести: „Крчи радио! Није на станци!“ Кад би се примимјетило како нешто смрдуца, он би ауторитативно рекао да је највјероватније шуферица опет пригорела над шпоретом, или покипила вареника. Они би му и повјеровали да одмах цијела соба не завоња на кисело и отварали су у журби врата и прозор, да пролуфтирају просторију, а он викао да затворе. Стрина му кроз мараму, коју је ставила на уста и нос, каже да ће се сви подавити од толиког смрада, а он их тријумфално подсећао шта му је рекао доктор Балвановић, чији су медицински савјети уважавани у нашем градићу колико ајети и суре: „Реко је мен’ доктор Балвановић да од смрада нико није црко, а од промахе се ни број не зна!“ Ништа им друго није преостајало него да побјегну у собу без шпорета, а неки би спас потражили и на кућном прагу, под стрехом с које су висиле леденице.

Добио је посао у општини, да надгледа цестаре који су насипали рупе макадамских друмова у општинској надлежности. Камион је са шљункаре развозио и истресао на сваких стотињак метара каменице и шодер у хрпе с којих су их они у тачкама возили од рупе до рупе и заравнавали излокани друм. Кад је долазио у контролу, стриц би, умјесто похвале, прднуо над сваком рупом која је по његовој процјени била добро затрпана, а разгаламио би се гдје би наишао на фушерај.

Предсједник општине га је увијек позивао на састанке и, када би се дискусије отегле у недоглед, намигнуо би му да пусти *Тихомира*, како су њих двојица звали стричев безгласни прдеж, а стриц га је још од војске звао пуцњем са пригушивачем. У трену би засмрдила цијела сала за састанке и свако је, поцрвенивши од помисли да је сумњив и нагађајући ко би то могао бити, журно одлазио пут своје канцеларије. Кад остану сами и отворе прозор, друг Мацура би га уротнички подсјетио: „Дозвољено је прднут у друштву гдје је више од двојце. Тад се, брате, сви сраме, јер свако сумња на свакога.“

„Знаш шта, предсједниче“, рекао би стриц, савлађујући смијех, „увијек ми је остало нејасно како то да људ’ма властити прдеж не смрди, а туђи утуши.“

„Ти да прднеш у беговом воћару, читав би воћар засмрдио!“, тобоже пријекорно одговарао му је предсједник Мацура.

На исти начин је рјешавао и гужву у возу кад зором путује у Загреб – пусти *Тихомира* на слободу, ако треба придружи му још једног, и купе се зачас испразни, да остане мјеста и за спавање. Једном је воз каснио, па се он напио у станичној биртији и заборавио да купи возну карту, те је морао да се сакрије у нужник. Кад је кондуктер залупао на врата, вичући да отвори и покаже карту, стриц је само пустио *Тихомира* и одшкринуо врата, а кондуктер одјурио у наредни вагон, сигуран да се унутра не крије симулант без биљета за путнички.

Могао је стриц да свој прдеж скраћује и продужава како је хтио и када су их на курсу Прве помоћи за општинске службенике научили да откуцају скраћеницу SOS, он ју је одмах извео на свом инструменту. „Успјешно, јашта, и то већ из првог покушаја“, похвалио се увече стрини.

Често је покушавао и њу да научи тој својој вјештини, али супруга није хтјела да га слуша, нити да се упушта у те будалаштине, како је говорила кад навали да је наговара. На крају му је остајало само да исмијава њено одбијање и још више је наједи простаклуком: „Хеј, прдуља! Какав је гушт што радиш то кришом? Жене б’ то још боље извод’ле. Оне имају двоцјевку! У једну цијев иде метак, а барутни гасови излазе на другу! Чудо!“

* * *

Тог дана сам играо поклапе са вршњацима на пирамидалним степеницама једине банке у нашем градићу, затворене недјељом као и дућани, на углу Жевице и главне улице. Прашњави и ознојени, ударали смо длановима по сличицама фудбалера и покушавали да их окрећемо на лице, кад нам се пришуњао мој стриц и прднуо из све снаге, да смо се уплашили као од петарде. Замлатарали смо рукама да растјерамо смрад, који нас је штипао за нос као да је неко смрвио смрдљивог мартина или растрљао

орахов лист, стричев син је поцрвенио као булка, а он нам се смијао све до врата сусједне зграде, у чијем је приземљу била биртија. Наставили смо да се прегањемо око наших фудбалских идола, правећи се да не чујемо још један његов рафал, сада са врата *Ловачкої роїа*, којим је поздравио већ поприлично пијано друштво унутра и, навикао да о праг таре бласто са обуће, стругао ђоновима иако је суша била већ цијели мјесец.

Занесен у поклапу и сличице фудбалера од којих ми се полако а сигурно дебљао цеп на кошуљи, нисам слушао ударце часовника са торња католичке цркве иако сам обећао мајци да ћу се вратити за ручак, али ми се чини да је био прошао добар сат кад су се поново, са треском, отворила врата биртије и на њих нахрупио стампедо гостију. Усред гомиле стајао је мој стриц, кошуље раздрљене на чекињастим грудима, накривљене беретке и цигарете залијепљене на доњој усни. Једни су викали: „Може!“, други: „Не може!“ Нешто школованији додавали су: „Нема теорије!“, а они други узвраћали: „Е, па, да видимо!“

На брзину смо покупили расуте фудбалере, а оне који су одлетјели са степеница банке, газиле су сандале, шимике и боси табани мноштва које се љуљало око мог стрица. На доњој усни му више није била цигарете, а и беретку је скинуо са ознојене и ријетке косе, те је гужвао шакама.

„Хоћемо ли одавде почети?“, упитао је стриц и сви му у хору одговорише: „Тако је – од степеница банке!“

„Па до ћуприје!“, подсети их Пеле, највећи заљубљеник у фудбал у цијелом нашем градићу, иако није никада у животу шутнуо лопту. Недавно је положио испит за фудбалског судију и тако крунисао своје велико познавање правила најпопуларнијег спорта у градићу.

„Ма, склон’те се, људи, већ једном!“, поново проговри Пеле, сада знатно гласније, али недовољно да га сви чују. „Хоћу слободну ул’цу, да нам нико не смета!“

Они ближи Пелету и стрицу почеше да се удаљују, потискујући и друге на један или други тротоар, ослобађајући њима двојици што шири пролаз средином улице. Помислио сам да ће се то стриц такмичити с њим, али кад је први пут прднуо а Пеле из свег грла викнуо: „Један!“, а руља са оба тротоара додала: „Али вриједан!“, потом направио два корака и поново прднуо, а Пеле овога пута узвикнуо: „Један-двааа!“ и записао у нотес црвених корица, схватио сам да је Пеле само судија у овом мечу, у коме ће се стриц борити сам са собом. Као анабад – пада ми на памет гладијатор који се у римским аренама борио са својом сјенком, како нам је недавно причао наставник историје, којег сам такође угледао у маси што се мешкољила дуж тротоара.

Ни ми, докони дјечаци на степеништу банке, нисмо хтјели да изостанемо из ове свеопште недјељне забаве у главној улици. Покупили смо из прашине изгажене сличице, поправили ногавице заврнуте изнад кољена и стали у стопу да пратимо мог стрица и судију који је гласно бројао стричеве кораке и још гласније његове прдеже: „Један-триии, један-четириии, један-пееет...“, другу цифру уписујући у нотес. Само се стричев син двоумио, а кад сам му махнуо да нам се придружи, и он се сврстао у нашу колону.

Раја на оба тротоара је бивала све бројнија и пљескала је стрицу за сваки десети прдеж, а прву стотку поздравила је и гласним храбрењем. Видјех и неколико својих

наставника. С њима је и Апсолвент, како зову студента који је послије мјесец дана рада у Гимназији јуче добио отказ и чије смо јапанке, наочаре за сунце и кошуљу везану у чвор на мишићавом трбуху, гледали са завишћу. Двојица дежурних милиционера умало да зауставе шетњу, али су послије кратког премишљања одлучила да се мирно придруже суграђанима и само извијесте надлежне, поготово кад чуше да је параду организовао начелников зет.

Упитах се шта ту тражи глувониједи ћевабџија, кад не може чути ни стрица, ни судију. Иза леђа му угледах и глувониједог брата, обученог у свилене димије и женску блузу од дамаста, нарумењених образа и усана, са бљештавим минђушама и коврџавом периком, кога је улична гунгула измамила на свјетло дана. Зачуђено су обојица зурила у стричеву пратњу, која не обрати пажњу ни на „женског нимца“, како муштерије зову Ћетавиног близанца што се облачи у женску одјећу и скривен у кухињици мијеси најукусније ћевапе у градићу, нити се ико наклони другом близанцу, који сваког јутра пече те ћевапе, а недјељом по подне скида масну кецељу да је брат опере и осуши, а он жури на фудбалско игралиште да обуче дрес са бројем један и преобрази се у тешко савладивог голмана и мајстора за параде на *Борчевим* утакмицама.

Полазнице кројачког курса истрчаше на праг АФЖ-а, како град зове кројачку радњу препуну сеоских дјевојака што мјесецима уче да кроје и шију по мустрадама, те пеглају и пјевају као да су на моби. Али су ту и застале, пропете на прсте, размахујући пеглама напуњеним жеравицама и загледане за колоном из које овога пута нико није погледао ни на њихове груди у деколтираним кецељама, нити им ишта добацио.

Кројач Тобџија, некадашњи прволигашки фудбалер, који је радио и недјељом, спусти ћепенак на свој „Модни салон“ и хитро сустиже масу. Са степеница фризераја провиривале су жене са виклерима у коси, међу којима препознах само учитељицу Мериму. Музичари у башти Градске каване прекинуше ручак и притрчаше колони на десном тротоару, оставивши саму пјеваљку да одгони муве и осе од недоједене рибље чорбе у тањирима на столу испод стољетне липе поред улице. Донијевши буновној пјеваљки бљештаву бакарну џезвицу и филџан на сто, испред ње се пропињала на прсте шанкуша Миља – тацном наткриљујући очи да боље види, другом руком је држала влажну крпу за брисање шанка и гунђала: „Овај народ је скроз-наскроз пома'нито.“

Заплашена народом који се лагано приближавао, стара Циганка Митра устукну иза ћошка Рајкове књижаре, благо дрмусајући дијете што јој се расплакало у наручју, а које је посудила од комшинице за благданско просјачење. „Подој' га, Митро, да не плаче!“, викну за њом грбави Чедо, службеник у општинском катастру, који и недјељом носи бијеле нарукаве и дебело пенкало у џепчићу, да украси кокошије груди. Утом се отворише врата кина и малобројна публика измили са матинеје на подневну свјетлост, жмиркајући и трљајући очи као да су унутра спавали. Пожурише и они да нас стигну, предвођени Самим Сомом, чудакотом који је добио тај надимака кад је, на пројекцији *Самсона њрошив силника*, повикао са балкона: „Живио Сам Сом!“ и који долази у кино само на матинеје, кад су карте јефтиније. Неки засташе поред Митре да јој оставе у длану кусур који су добили на билетарници, а сипљиви димњачар Фахро да астматичарском пумпицом освјежи грло и додува плућа.

У тренутку кад на десној страни угледах православног, а на лијевој католичког попа, из џамијског минарета се огласи мујезин позивом на подневну молитву: „Аллаху уекбер! Ла иллаха иллалах...“, у чему му се одмах придружише и мујезини са осталих двију богомоља, али то не збуди нити омете мог стрица у прдењу и његовог приљежног судију. Једино су се хоће призвале памети и, притегавши бијелу ахмедију око црвеног феса, сваки пожуре својој џамији на подневни намаз, у чему им се не придружи ниједан вјерник из колоне.

Неколико пристиглих бициклиста је сјахало и гура бицикле иза наших леђа, гунђајући што им се не склањамо. Стриц се не заустави нити прескочи да прдне на други корак ни кад из Бријачке задруге изиђоше насапуњани друг Мацура, а за њим и центарфор Кишмић, који је долазио да га обрију и намиришу колоњском водом пред сваку утакмицу *Борца* на домаћем терену. Иза њих двојице, као у нијемом филму, брице извијаше вратове и ширише руке са расклопљеним бритвама и запјенушаним четкицама. Видјех како је предсједнику општине клизнуо пешкир испод браде и пао у прашину, те пожурих да се пробијем поново на чело стрицeve пионирске чете.

Са прозора на спрату Вијећнице син фотографа Радуловића је шкљоцао очевим апаратом, да услика мог стрица и судију, а кад смо му махнули, он обори објектив према нашим раздраганим лицима. У том тренутку неко ми с леђа ћушну капу и би ми криво што ће се на фотографији овјековјечити моја нуларицом ошишана глава. То да се сваког љета морам ошишати на голо је неопозиво наређење мог шашавог оца и моји другови га због тога зову Есесовац, а када им се не бих придружио на тротоару пред банком, неко би увијек закључио: „Не чекајмо га, сигурно се Есесовац вратио са терена.“ Ништа лакше није ни онима чије очеве називамо бољшевицима, помислих кад видјех Манкија с његовим оцем. Иако га је отац, наставник руског језика, чврсто држао за руку пред њиховом кућом, Манки се отрже и ускочи међу нас, не обзирући се на очеве повике да се врати: „Приди сјуда, приди сјуда, дурак адин!“

Примјећујем у том мноштву и све већи број жена, које су вукле препуне зембиље и бошче с Малог плаца, као и жене које су посматрале догађај са прозора и балкона старих једноспратница. Врачара Ајка је млатарала шареним димијама као да плеше и стезала у наручју бијелу кокош, обавезан натурални хонорар за сваку њену видовиту услугу, а њен унук Кемо звани Пиле лизао је сладолед и правио се да нас не види, нити чује наше дозивање. Лице лудог Рајкана је било измазано црвеном и црном кремом за ципеле, а Златијина уста развучена у смијех од ува до ува и њени избачени зечји сјекутићи и вучји очњаци су ми и овог пута изазвали лаку језу. Кисела, која је пошла на посао у нужник на аутобуској станици, пазила је да никога не закачи метлом и кантом са прљавом крпом.

Први пут угледах прсате бегове унуке без шминке и ципелица са високим штиклама. Упорна шкрипа ме је присилила да се окренем на тренутак и иза нас видјех уличног сметлара Салку са дубоком кантом монтираном на точкове бицикла – једноме је фелуга била толико искривљена да се гума чешала о канту из које су извиривале дршке брезових метли. За Салком се шуњао и режао чопор скитница, очекујући да им добаци остатке каквог јела, или бар хартију масну од бурека. Овога пута их нико

није шутирао, а иза њих се клатио шепави Ђуро, личећи на пастира шароликог људског стада које јури на солило.

Процесија је већ била пред Општином, а мој стриц је и даље лагано корачао и на сваки други корак једнако гласно прдио а Пеле бројао и записивао. Пред хотел, у парку преко пута општинске зграде, истрчало је особље рецепције и неколико збуњених гостију, док су остали гости поотварали прозоре соба и покушавали да схвате шта се догађа на улици. Дојурише и оба чувара хотелског паркинга, и брката госпођа из мјешачнице, собарице и конобарице. Један осамљени гост је држао у рукама тањирчић са шољицом кафе и пијуцкао ослоњен о голуждраво стабло платана.

Стричева ципела, број 48, стаде на прву даску унског моста и он још гласније опали посљедњи ћорак из стражњег машингевера, а Пеле тријумфално усклику: „Триста педесет пет!“

Сви стадоше и замукоше на тренутак. То стриц искористи да гласно, како би га сви чули, упита: „’Оћемо л’ у Кауре?“

Једни повикаше да је било доста спрдње, док други, очито малобројнији, својим одобравањем подстрекиваше стрица да настави и мостом да изводи своју музичку тачку, како је рекао мој наставник музичког и диригент градског хора, да се нипошто не зауставља до друге обале и села са истим именом као наш градић, чије житеље још од турског вакта зовемо Каури.

Стриц окрену леђа мосту, а неко од оних што су били за то да се прдење настави до судњег дана, резигнирано закључи: „Па да, не мо’ш ти прд’ти по Каур’ма!“, а други допуни: „Зато по Босни, болан, мореш и прд’ти и срат кол’ко ’о’ш!“

„Овај би лако могао и куглу земаљску да опрди!“, закључи гласно гимназијски професор географије и оснивач феријалног савеза, друштва извиђача, покрета горана и шаховског клуба, стежући карирану црно-бијелу кутију под мишицом и шаховски сат у шапи, без којих га нико никада није видио на улици, јер се не зна кад се све може набасати на доконог суграђанина, или ученика који више воли да га географичар мантира него да га пошаље на поправни.

Стрицу приђе пословођа *Ловачкој роја*, подиже лијеву руку да утиша свјетину, а другом стисну стричеву десницу и викну да га сви чују: „Нећемо даље! Часно си победио!“ Иако се још прије десетак година приженио ћерки-јединици начелника милиције, овај Србијанац и даље је говорио екавицу, а каву звао кафом.

„Дај, болан, Цвјетко, да им још и *Ужичко* одтубим, да нису јурцали џаба за мном“, замоли стриц свог саговорника, попут других његово презиме Цветковић скративши и ијекавизиравши у пајташко Цвјетко.

„Труби, вала, кад ти је воља!“, дозволи пословођа и стриц поче полако, па све брже да прди по нотама популарног кола и многи стадоше да се хватају за руке и ћипају према мосту, а прашина да пурња на све стране ко испод теретњака. Чак је и благајница из апотеке, Мацурина другарица, притрчала и трупкала тамо-амо на својим слоновским ногама, а за њом и вижљаста попадија у штрамплицама, не марећи за штикле на којима је до тада ходала као по леду.

Не знам колико се у тој тарапани чула стричева музика, али се коло повећавало и таласало на све стране, ширило се и сужавало, а кад коловођине шимике лупише по

даскама, свјеже обријани друг Мацура, још миришући на колоњску воду брице Селима и загледан у своју ознојену и зајапурену супругу, продера се на сав глас: „Ма јесте л’ сви полуд’ли? ’Оћете мост да ми срушите! Назад!”

Задихана Мацурина другарица одала ми мужа смркнути и тешким погледом, а коло се нагло заломило и крену према Општини, кроз прашину коју су играчи малопримало поскокитали. На кецу је скакутала Ајка са бијелом кокошком подигнутом изнад главе и димијама које су се таласале на све стране око њеног старачког струка. И Пиле је поскакивао, не би ли стигао коло и ухватио бабу за димије, али му је она стално измицала. А кад се и ми, дјеца, прикључисмо у ђипању, хватајући ознојене руке својих очева у колу, стричево дупе одсвира посљедњи акорд.

„Овако ћеш да нам свираш и у Ђуриним сватов’ма!“, обрати се стрицу веселак који ми је био окренут леђима.

„Хајде, Ђуро, док смо орни за игру и весеље, да те женимо са Златијом!“, предложи Салко Карамела, хватајући за ручке сметларску канту на точковима.

„Ви то правите рачун без крчмара!“, прекиде их стриц. „Прво питајте љепотицу да ли је и она за брак!”

„Ни моја мати се није удавала, па јој није ништа фалило“, замушла пркосно усједјелица Златија.

„А ни Ђурин отац се није женио, или бар не са Ђурином мајком“, обавијести нас шаљивција окренут ми леђима.

„Де, болан, Цвјетко, додај то стакло ракије, да сперем грло!“, стриц се окрену начелниковом зету. „Ти би ме пустио да цркнем од жеђи!”

Стриц отпи добар гутљај и флашу пружи Пелеу, који је с гађењем само прослиједи до најближе шаке.

Пословођа *Ловачкој роја* и стриц су нешто разговарали, али то се више није чуло од жамора што је бујао у гомили иза њихових леђа. Онда су се загрлили и пошли назад, праћени Пелеом и руљом која поче да се разилази, предлажући углас Пелеу да нотес депонује у Општини, за будући градски музеј. Код топа, који је једини остао читав у градићу послје рушења турске тврђаве и био постављен на угао парка, цијеви окренуте ка Општини – да опали кад грађанима дозлогрди градска управа, што се никада није догодило у ових сто година протеклих од његовог излијевања у султанској ливници – стриц потражи погледом свог сина и мене, па кад нас угледа, довикну нам да пођемо с њим и Србијанцем, скрећући ка Малом плацу. С нама двојицом и Пеле настави да трчакара иза њих.

Осмјехујући се ученицама вечерње школе, које су нам махале са прозора на првом спрату предратног Мејтефа, и плазећи се момцима који су пушили на другом прозору, стигосмо на готово празан Мали плац, око чијих нахерених тезги се неколико Циганчића играло шуге. Угледавши нас, грлати Шемсо стаде да показује и хвали свемоћни „сафун за све мале и велике флеке“. На наше неизмјерно задовољство, заустависмо се поред гомиле лубеница.

Србијанац се окрену Пелеу и рече му да га подсјети колико је било прдежа. Пеле отвори нотес и званичним гласом одговори: „Укупно триста педесет пет!”

„Ако то поделимо на десет, како смо се договорили при клађењу“, подсети се пословођа и стаде да рачуна, „зарадио си тридесет пет и по килограма, што дође, бре, пет лубеница од седам килограма. Бег није циција, како се то код вас вели, па нам, Омере, дај пет највећих лубеница.“ Омер га је збуњено гледао, не вјерујући да неко одједном толико пазари, па упита: „Је л’ то за биртију, газда?“ „Није за Рої, бре, него за Прдоњу, а ја плаћам“, љутну се што мора да му објашњава. „Де, растреси, бре, то твоје брдо и бирај ми највеће!“

Омер се помучио да растури хрпу а да му се лубенице не разбију и не откотрљају под туђе тезге. Додавао је једну по једну крупну, а пословођа *Ловачкој роїа* бирао, док се најзад не одлучи за свих пет.

„Одакле си их набавио, Омере?“, умијеша се Пеле, тек да се зна како је и он још ту. „Као и сваке године, болан, то ти је сомборски бостан, прва класа!“, одговори Омер, чудећи се шта га овај пита. „Омер набавља само најбоље!“

Продавац им откину сасушене лозице, увијене попут прасећих репића, и вагну једну по једну на старом турском кантару са тањиром и гвозденом куглом, доби за њих лијепе парице које протрља иза ушију, да му цијели дан буде берифетан.

„Је л’, поштено?“, упита Цветко мог стрица, а Пеле одговори: „Јашта него поштено.“ Стриц прде из све снаге и свечано изјави: „Лубен’це су најбољи лијек за каменац у бубрегу, бољи и од пиве. Отказујем сва прђења до даљњег и прелазим на пишање!“

Пословођа се окрену и пожури ка биртији, а стричев син и ја зграбисмо двије нешто мање лубенице. Стриц напокон врати беретку на проћелаву главу, узе под мишице двије најкрупније и предложи Омеру да му пету чува до сутра. Омер климну главом да пристаје, али Пеле рече да ту лубеницу он може понијети до стричеве куће и, не чекајући његово слагање, сагну се и с муком је подиже.

„Паз’де да ти не исападне!“, упозори га стриц. „Био б’ ред, буразеру, да и ти с нама данас уживаш. Бујрум!“

Лубенице су биле потешке и нас двојица смо, колико год се трудили да не заостајемо за стрицем и судијом, застајали накратко да предахнемо. Стричев син ми се причмаче на углу Лептихора и шапатам се похвали: „Укапиро сам ја како то ћале изводи и могу да прднем кол’ко год ’оћеш пута, ал’ не више од пет“, на што сам праснуо у смијех и једва задржао све тежу лубеницу да ми не испадне из загрљаја.